

SZAKÁTSBÉLA

*retrospectivá
visszatekintés*

MUZEUL DE ARTĂ
TIMIȘOARA
2019

SZAKÁTSBÉLA

retrospectivă
visszatekintés

Opera statuară și „puterile imaginarului” – însemnări din atelierul lui Szakáts Béla

O vizită în atelierul lui Szakáts Béla e tot una cu a te cupla la energiile ce guvernează nu doar devenirea unei creații individuale, ci a artei statuară înțeleasă în ansamblul său. Vreau să afirm prin aceasta că istoria sculpturii – înțelească ca succesiune de momente stilistice esențiale – s-a sălășluit în ansamblul creației lui Szakáts Béla, dar și în oricare dintre operele pe care le-a modelat. Aceasta e aventura spirituală pe care sculptorul o înlesnește oricui are dorința sau curiozitatea de a păși peste pragul atelierului său, pentru a-i cunoaște opera. E, aceasta, o experiență plină de bucurii, dar și de dificultăți, căci în pofida registrului figurativ în care atistul își așază tematica și, desigur, mesajul ce are a-l transmite, adâncimile operei – care numai cu dificultate se lasă percepute la o primă privire – se vădesc a fi nebănuite și așa îndrăzni să adaug infinite. Prin aceasta se presupune că lumea, ori realitatea figurativă – pentru a cita titlul unei cărți celebre, aceea a lui Pierre Francastel – sunt mai la îndemâna privitorului, decât soluțiile unui simbolism abstract, care pretinde chei dintre cele mai sofisticate în cursul actului descifrării. La Szakáts Béla cele două moduri de raportare la operă coexistă, „blândețea” figurativului nefiind decât o capcană ce-l atrage pe privitor către adâncurile umbroase, dacă nu de-a dreptul întunecate și ca atare dificil de explorat ale formei pure, mobilă și proteică, aptă a sălășlui, în cele din urmă, toate formele și toate ideile. Abia forma pură se vădește a fi adevărata păstrătoare a mesajului simbolic, alambicat și încifrat. E ca și cum opera statuară ar fi alcătuită dintr-o peliculă figurativă ce dezvăluie și totodată ascunde nucleul semnificant al operei.

Prin aceasta nu doresc să afirm că dimensiunea figurativă, pe care artistul o cultivă în mod insistent, ar trebui într-un fel neglijată, pentru ca dintr-o singură suflare privitorul să se năpustească – mânat de o adevărată lăcomie spirituală – către nucleul semnificant al operei. În acel nucleu, simbolurile și înțelesurile se întrețes, alcătuind o densă, complicată țesătură, al cărei desen

se cere deslușit. E, aceasta, o țesătură în cuprinsul căreia problemele credinței, ale individului și ale societății tind să intre într-o stare de simbioză, ori mai degrabă într-o complexă și nediferențiată comunicare. Deslușirea desenului acestei țesături ar însemna, în fapt, decriptarea mesajului așezat de artist în adâncul operei. Or eu cred că descifrarea desăvârșită, completă și fără de cusur nu este nicidecum posibilă, fie că suntem confrunțați cu opera lui Szakáts, ori cu aceea a lui Fidias, Michelangelo, Rodin sau Brâncuși. Întotdeauna privitorul operei rămâne dator maestrului în actul decriptării, după cum și maestrul rămâne dator privitorului, pentru simplul fapt că el însuși – oricum s-ar numi el – nu e pe de-antregul stăpân al operei. Accesul deplin către „tainițele operei” îi rămâne interzis până și creatorului, de vreme ce amintitele „tainițe” nu i-au fost pur și simplu dăruite, ci numai „date în custodie” de acela pe care sunt tentat să îl numesc „duh al sculpturii”. Cu acesta, cred, Szakáts Béla s-a străduit să se pună în legătură de-a lungul parcursului său creator, să și-l facă prieten, fapt care i-a și reușit, judecând după înfăptuirile ce ne stau astăzi în față, și după altele, care din pricini obiective, nu sunt prezente în sălile Muzeului de Artă din Timișoara.

Szakáts Béla concepe actul creator ca fapt strict individual, care îi îngăduie să se țină la distanță de stiluri, de maniere, de grupări artistice și – ca să contrag totul în puține cuvinte – de mode de tot felul. Interlocutorul său rămâne chiar amitul „duh al sculpturii”, pe care îl interogheză, căruia aidoma unui închinător aflat în templul sculpturii, îi cere sfatul. Contemplând în decursul timpului dar și foarte de curând, în atelier, sculpturile lui Szakáts Béla, adesea m-am întrebat care ar fi matricea stilistică proximă, aceea în care și-a vărsat întreaga inspirație? Cu ani în urmă, aș fi fost tentat să răspund întrebării evocând un flux vizual de natură pur expresionistă, ce străbate întreaga-i operă statuară. Astăzi nutresc convingerea că „vâna expresionistă” e filonul aurifer care leagă între ele toate „vârstele sculpturii”, înglobându-le și pe cele ce poartă însemnele celei mai vechi clasicități, aceea din care întreaga statuară europeană se trage. Am în vedere statuara grecească arhaică, ori pe aceea clasică, aceasta din urmă lăsându-se întrezărită în operele ce glosează pe tema raportului anatomie-draperie. În clipa de față chiar, am înaintea ochilor minții imaginea „Predicatorului” modelat de Szakáts. Pentru o clipă, trupul ce se lasă întrezărit dincolo de odăjdii, te trimite cu gândul la statuara lui Fidias. Iată de ce nutresc convingerea că în opera lui Szakáts filonul clasic poate fi depistat în plasticitatea operei, dar și în structurile sale tematice, de vreme ce figura umană pare a fi singura temă abordată de artist.

Trupul omului – pe care îl cunoaște în mod desăvârșit și care a ajuns să fie a doua sa natură, astfel încât alcătuirea anatomică o simte și o stăpânește în chip senzitiv și intelectual deopotrivă, începând cu buricele degetelor – se constituie într-un fel de claviatură, pe întinsul căreia Szákats compune și transmite sentimente și idei, îmbărbătări și uneori chiar și disprețul său luminat, ce poate fi al părintelui ori al pedagogului. Întrucât pe toate acestea le socotesc adevărate, consider că prima frontieră a statuarei sale, aceea de care privirea se lovește dintru început – am în vedere „pelicula figurativă”, purtătoare a temei de suprafață – nu trebuie deloc neglijată în actul contemplării. Dimpotrivă, e de dorit să ținem seamă de ea în calitate de valorizatori ai efortului artistului, tocmai pentru a nu ne rătăci. Figurativul este un fel de fir al Ariadnei pe care Szákats l-a așezat în operă, tocmai pentru a călăuzi actul contemplării și al interpretării, prin aceasta asistându-l cu bunăvoință pe privitor. Prin informația figurativă pe care a așezat-o în structurile operei, artistul devine un soi de „pedagog luminat”, care nu exercită nici un fel de presiune asupra celui venit să-i contemple opera, dar de sfatul căruia contemplatorul ar fi bine să țină seama.

Pe Szákats Béla l-am cunoscut încă din anii adolescenței, când i-am fost elev, iar de sentâmplă să-l vizitez în atelier, îmi pare că nu s-a schimbat de fel. Totuși, astăzi leg într-un mod mai insistent imaginea sa de aceea pe care mi-am format-o cândva, citind un fragment referitor la biografia lui Heraclit, cel ajuns la vârsta senectuții și vizitat de societatea mondenă din vremea sa. Doritori să-l cunoască pe marele filozof și să-l surprindă în chiar actul cugetării, oamenii acelei vremi veneau de departe, îndreptându-se către Efes. Erau însă teribil de dezamăgiți atunci când în locul înțeleptului care cugetă, le era dat să vadă peun bătrân în zdrențe, tremurând și încălzindu-se la flacăra

palidă a unui foc. Dezamăgiți, vizitatorii dădeau să plece, dar tocmai atunci se făcea auzită vocea înțeleptului: „Intrați, și aici sunt zeii!”

Efesul meu se află în parcul orașului, acolo unde Béla își are atelierul, cu ferestrele dând spre vechile terenuri de tenis, sau nu departe de Piața Crucii, acolo unde locuiește și unde mă duc să-l vizitez. Vizitându-l, știu bine că mă voi întâlni cu zeitățile promise cândva de Heraclit. Despre acestea din urmă aș dori să vă vorbesc. Sunt plămădite din lut, spre a fi ulterior hărăzite bronzului, ori modelate în lut și apoi arse în cuptor, pentru a dobândi rezistență în timp și un fel de noblețe. Este, aceasta, o noblețe mijlocită de stadiul definitiv al operei. Gravitatea bronzului, ori materialitatea frustă și totodată gingașă a teracotei, dar și cheia stilistică neostentativă la care artistul se raportează, scot personajele sale din timp. Ele pot fi de astăzi, de ieri, după cum pot fi și străvechi. Expresia unei atare atemporalități este una dintre virtuțile

de natură semantică și stilistică, proprii artei lui Szákats Béla. Dacă la „haina stilistică” se adaugă și consistentul filon narativ – acel fir al Ariadnei pe care artistul îl oferă privitorului –, aproape că dobândești convingerea că figurile au fost desprinse – poate – de pe canaturile din bronz ale celebrului portal de la Hildesheim, ori dintre personajele secundare ce alcătuiesc mulțimile, acei gură-cască ori simpli cerșetorii ce se amestecă printre personajele biblice ale portalurilor lui Ghiberti, personajele anonime prezente în „Istoria lui Iosif”, bunăoară. Astăzi, cred cu toată convingerea că fără a se fi raportat în mod intenționat la acești maestri – cel anonim de la Hildesheim și cel mai aureolat de celebritate de la Florența –, Szákats Béla a angajat totuși cu ei

un dialog indistinct, îndemnat numai și numai de instinctul său de sculptor. Poate fi, aceasta, o preluare transmentală a vechilor dar încercatelor soluții creatoare. Prin contopirea personajelor romanice și renașcentiste nu este exclus să-și fi descoperit propriu-i timbru stilistic, acea voce prin mijlocirea căreia ni se adresează nouă, cei care formăm publicul său. Aceasta nu este, desigur, decât una dintre „fețele postmodernității”, pe care Szákats Béla ne-o înfățișează: dialogul constant și fertil cu arta trecutului, pe care, iată, prin mâna sa de modelator iscusit, o transformă în „artă contemporană”. E ca și cum, în elanul său creator, s-ar fi îndreptat către acele nuclee valorice ale istoriei sculpturii, care sunt în măsură să îi illustreze gândirea, inspirația, dar și trăirile pe care le așază în operă. Aflându-te în atelier, înconjurat de sculpturi ilustrative pentru așa zisa „plastică mică” – ceea ce nu înseamnă că operele sunt lipsite de monumentalitate, ci dimpotrivă! –, simți, cu adevărat, că te afli în mijlocul unui popor ce evoluează aidoma actorului aflat pe scenă. Fiecare dintre personaje are a-și juca rolul său. E ca și cum o întreagă societate, pe jumătate mitică, pe jumătate reală, te-ar împresura, odată cu rânduiriile după care se conduce. Acordând atenție friecărui individ în parte – cu care opera statuară se confundă –, descoperi fără nici un fel de dificultate identitatea sa simbolic-mitică. Iată pe Sfântul Cristofor, cel care, purtându-l pe umeri pe Cristos copil, simte că este apăsător de întreaga greutate a lumii, iar dincolo îl descoperi pe profetul Iona. Chitul tocmai l-a înghițit, iar ceva mai încolo îl și varsă nevătămat la mal, ca să poată profeti locuitorilor orașului Ninive, cei căzuți sub povara păcatului și a răutății. Alteori

mitul păgân și istoria veterotestamentară se amestecă, iar chitul se substituie taurului Cretan, care este nimeni altul decât Zeus, cel care a răpit-o cândva pe Europa. Substituirea îi îngăduie lui Szákacs să se manifeste, deopotrivă, ca sculptor animalier și ca modelator al unui admirabil nud feminin. O atare amalgamare a credințelor vechi grecești și veterotestamentare, conduc la soluții creatoare neașteptate, ce ar putea fi catalogate drept ilustrative pentru un neosuprarealism *sui generis*, frecventat de la André Breton încoace de artiștii străini, dar și de unii dintre cei atașați universului artei românești moderne. Cele două materiale pentru care asculptorul a optat, bronzul și teracota, aidoma instrumentelor din orchestră, își au propriul timbru și, ca atare, propriul registru simbolic, pe care sunt chemate să îl exprime. Temele grave, acelea în care simțăminte fundamentale, precum bucuria nemărginită ori spaima insondabilă ajung la expresie sunt hărăzite mai degrabă bronzului. Cele care angajează umorul ori tristețea percepute în dimensiunea lor imediată, cotidiană se lasă descoperite în teracota mai frustă, mai fragilă. În acest grup de opere hărăzite teracotei, perspectiva pur umană, adesea strict personală tinde să ajungă în „luminile rampei”. Acest grup de opere devine, în opinia mea, purtător al unui mesaj adesea confesiv. E ca și cum sculptorul ni s-ar destăinui de la persoană la persoană. Precum un personaj al lui Eschil, pare și el să glăsuiească: „Nu vă spun vorbe învățate pe dinafară, ci chiar viața mea v-o povestesc.” Spre deosebire de personajul lui Eschil – Clitemnestra –, Szakáts Béla își transmite mesajul în deplină sinceritate, fără nici un fel de fățărnicie. Prin sculptura sa, el oferă o perspectivă umană, strict personală prin care opera statuară se lasă percepută. În calitate de autor el nu ezită să își dezvăluie până și slăbiciunile. Așa se face că, adesea, ființa sa se insinuează în structurile plastice pe care le propune atenției noastre, iar mitul antic ori istoria veterotestamentară lasă loc propriilor trăiri și combustiei sufletești celei mai intense.

Iată că bucuriile, mâhnirile, tristețile, dar și vitalitatea bărbatului sunt simultan prezente în operă. Aducând totul la scară umană, se întâmplă ca privitorul să fie uneori întâmpinat de un mesaj de natură sexuală. Agresiv la suprafață, acesta se vădește a fi cast în esența sa ultimă. Tocmai în adâncul acestor opere descoperi, așa zice că în mod paradoxal, ceva din pudoarea înnăscută speciei. Pe toate acestea Béla le cunoaște aidoma unui înțelept. El a ajuns să iubească ființa omenească într-un mod mai profund, fapt ce se trage, poate, din împrejurarea că el și toți sculptorii modelatori din cuprinsul

istoriei artei sunt – în ordine absolută – „discipoli” ai Atotțiitorului, cel care la plămădit pe Adam din țărână. În a sa „Introducere la istoria artei”, Ernst Hans Gombrich ne învață că toți artiștii sunt rude bune, căci din vremurile aurorale ale omenirii și până în clipa de față știința facerii imaginii nu s-a pierdut nici măcar un singur moment, fiind transmisă de la maestru la discipol, pe un fir ce leagă originile omenirii de prezent. Judecând după acest lung șir de măștri ce au avut discipoli, aceștia din urmă ajungând la rândul lor măștri, totodată ținând seama de faptul că în fruntea șirului se află Creatorul Însuși, vom înțelege de ce artiștii modelatori iubesc mai intens ființa pe care o înfățișează. Ei se împărtășesc, prin reflex, din dragostea infinită a lui Dumnezeu pentru creatură. Iată de ce consider că și atunci când își ironizează plăsmuirile devenite personaje statuare, Szákats Béla le înconjoară cu dragostea sa protectoare. El nu își ceartă și nici nu își ocărăște personajele, atunci când le surprinde în ipostaze de derută, de neputință ori de slăbiciune omenească. Ci tocmai atunci, modelându-le, descoperă energia și combustia proprii compasiunii, în măsură să le transforme pe toate câte sunt rele în expresii ale binelui și, dacă se poate, în ale frumosului. Personajele sale porți, ce se prezintă aidoma unor vechi ferecături, sunt și ele parte a acestui proces. Privindu-le, nu realizezi de îndată dacă prin actul ferecării au fost pedepsite, ori dacă, dimpotrivă, caută ocrotire dincolo de obezi și de lacăte. Prin toate aceste strategii plastice, prin multiplele arcanе de natură tematică la care m-am referit deja, Szakáts Béla conferă o dimensiune cosmică așa-zisei „plastici mici”, căreia îi împărtășește, smulgând-o din propria-i ființă, „suflare de viață”.

Cristian-Robert Velescu

București, aprilie 2019

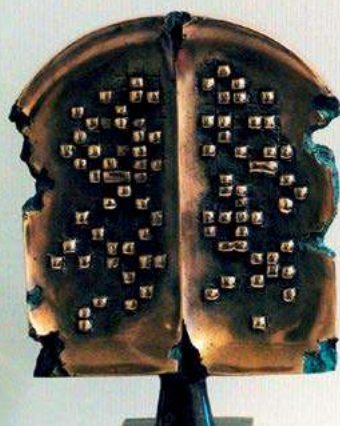

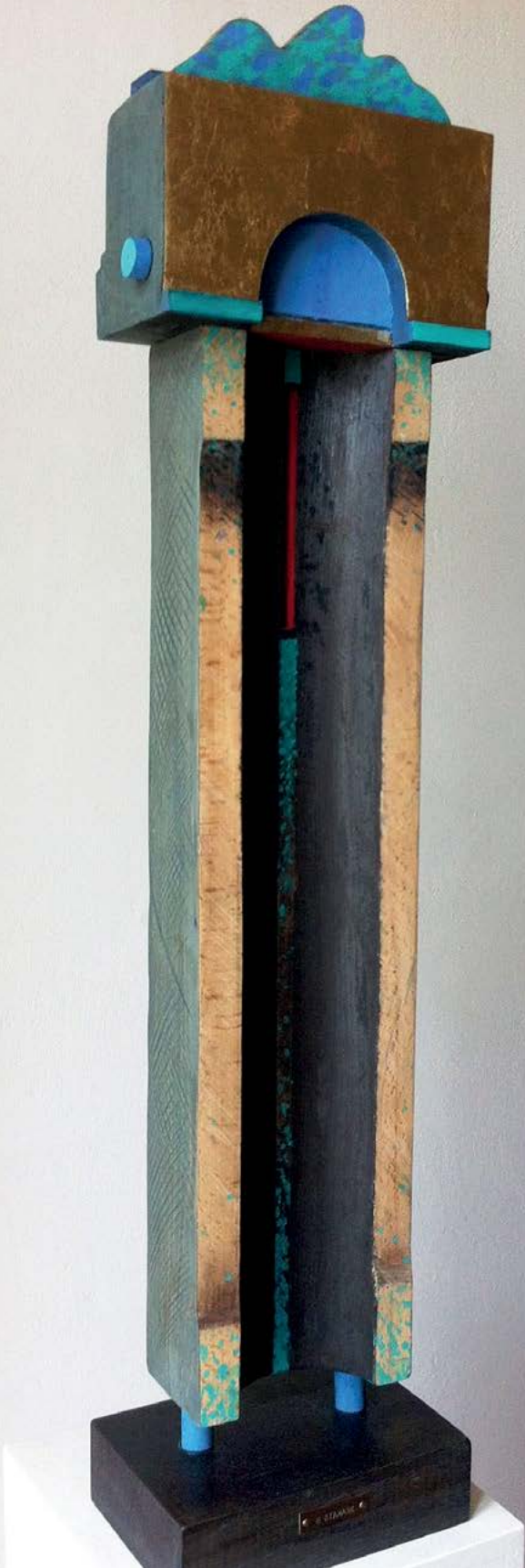

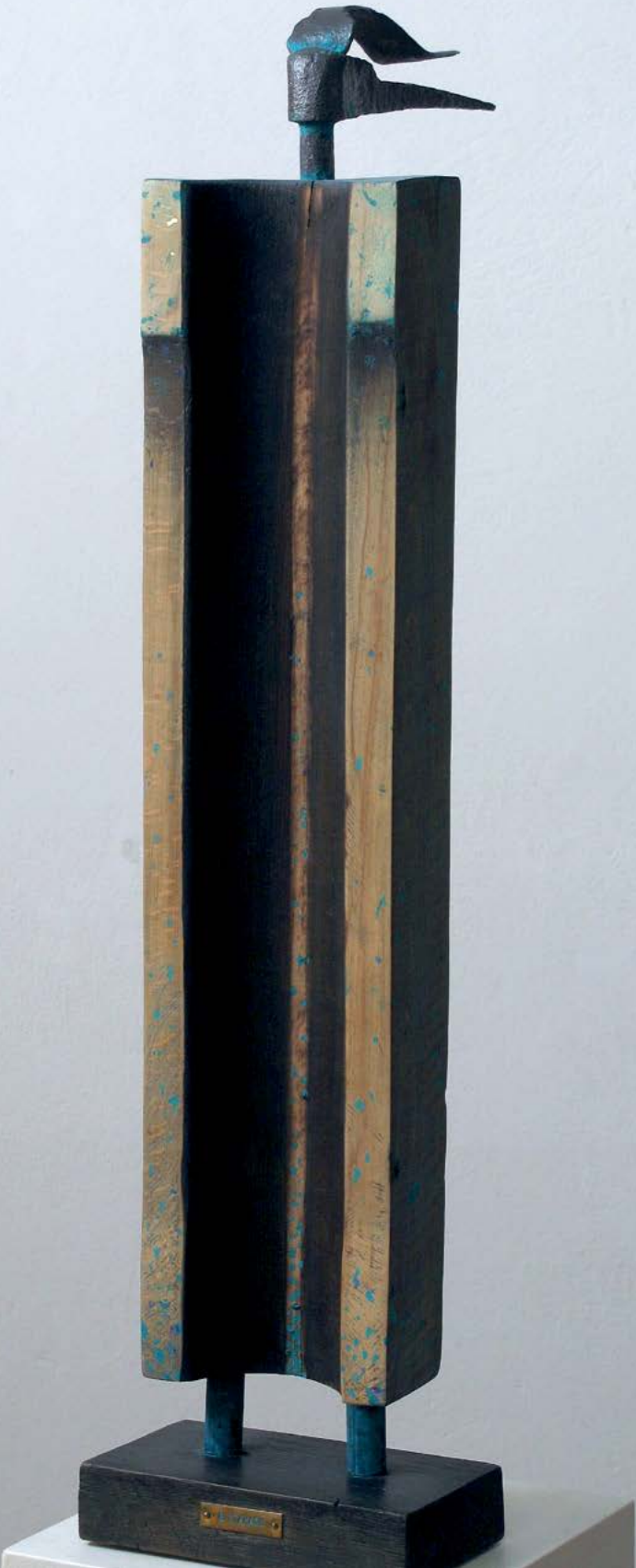

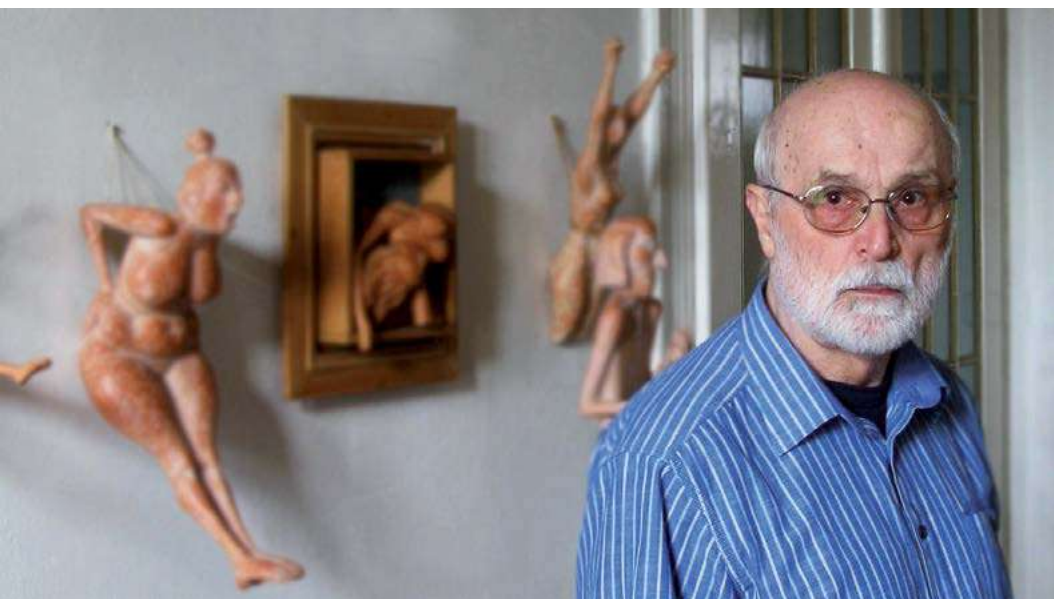

SZAKÁTS BÉLA

Curriculum Vitae

S-a născut la 19 septembrie 1938, în Odorheiu-Secuiesc (Harghita).

Absolvent al Institutului de Arte Plastice "Ion Andreescu" din Cluj-Napoca, promoția 1962. Imediat după absolvire, este repartizat și se stabilește la Timișoara (1962) pentru a predă în învățământul liceal de artă, încredințându-i-se disciplinele Modelaj, Desen și Compoziție.

Din 1994, devine conferențiar la Universitatea de Vest din Timișoara, Facultatea de Arte Plastice, secția Sculptură în cadrul căreia, din 1995 și până la pensionarea din 2003, ocupă funcția de *șef de catedră*.

Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, filiala Timișoara (din 1968), precum și al renumitei bresle "Barabás Miklós" (din 1995). participă anual la saloanele timișorene de artă plastică (1962-1997), la expoziții de grup colective, festive, republicane, bienale, deschise la București, în importante centre de cultură din țară, la expoziții românești peste hotare:

Expozitii personale:

1968 - Timișoara - Galeria "Helios"
 1980 - Timișoara - Galeria "Helios"
 1986 - Craiova - Galeria "Arta"
 1987 - Timișoara - Galeria "Helios"
 1989 - Lugoj - Galeria - "Pro Arte"
 1997 - Szeged - Galeria "Kalvaria"
 1999 - Csongrad - Galeria "Város"
 2011 - Klagenfurt - "Galeria 3"
 2014 - Klagenfurt - "Galeria 3"
 2015 - Timisoara - Galeria "Pygmalion"
 2019 - Timișoara - Muzeul de Artă (expoziție retrospectivă)

Expoziții naționale de grup:

București: 1961, 1968, 1973, 1976, 1978, 1979, 1986, 1986, 1987, 1988,
 1989, 1991
 Arad: 1989, 1999

Expoziții internaționale:

1988 - Bienala "Dantesca", Ravena/Italia
 1990 - Bienala internațională "Europa-Asia", Ankara/Turcia
 1992 - Bienala „Dantesca”, Ravena/Italia

Expoziții reprezentative românești în străinătate:

1974 - Modena - Italia
 1982 - Jena - Germania
 1985 - Moscova - URSS.
 1985 - Sofia - Bulgaria.
 1988 - Novi Sad - Yugoslavia.
 1990 - Essen - Germania
 1990, 1993, 2013 - Szeged - Ungaria.
 1990, 1998, 2010, 2011 - Budapesta - Ungaria.
 2015 - Szentendre- Ungaria.

Expoziții de grup, în străinătate, după 1990:

1990 - Essen - Germania.
 1991 - Elveția.
 1993 - Mannheim - Germania.
 1993 - Darmstadt - Germania. 1
 1993 - Krakowia - Polonia.
 1994 - Bamberg - Germania.
 1996 - Olanda.
 1993, 1995, 1997, 1999, 2001, 2003, 2015 - Csongrad - Ungaria.
 2004 - Nyiregyháza - Ungaria.
 2007, 2011 - Budapesta - Ungaria.

Lucrări monumentale:

Compoziție mozaic perete - Orșova.

"Omul țintă" - Timișoara.

"Cascada" - Timișoara.

"Pasăre" - Sebiș.

"Timpul în accelerare" - Lazarea.

"Crucea Timpului" - Deta.

"Nișă" - Babadag.

"In Memoriam 1956" - Cluj-Napoca.

Bust monumental - "Székely L." - Timișoara.

Bust monumental - "Török J." - Timișoara.

Bust monumental - "Ormos Zs." - Timișoara.

Bust monumental "Károly Robert de Anjou" - Timișoara.

Tabere de creație:

Lăzarea (Harghita) - 1977, 1987, 2000, 2002, 2007.

Deta (Timiș) - 1983.

Timișoara: 1984.

Valea Doftanei (Prahova): 1985.

Babadag (Tulcea): 1986.

Csongrad (Ungaria) : 1993, 1995, 1997, 1999, 2001, 2003.

Martinis: 2002.

Nyiregyháza (Ungaria) - 2004.

Niklasdorf (Austria): - 2006.

Călacea (Timiș): 2009.

Lucrări în muzee și colecții private:

România, Canada, U.S.A., Olanda, Germania, Austria, Spania, Franța, Italia, Serbia, Grecia, Norvegia, Ungaria.

Burse și premii:

Bursa "Ion Andreescu" 1961/1962.

Premiul UAP (colectiv) - 1978

Premiul pentru sculptură "Cântarea României" - 1981.

Premiu la Bienala de Sculptură mică - Arad - 1989.

Medalia de Aur (colectiv) - Bienala "Dantesca", Ravena/Italia - 1988.

Distinse Merite Academice, Cluj - 1996.

Diplomă de Excelență - Universitatea de Vest - Facultatea de Arte - 2005

Diplomă de Excelență - Primăria Timișoara - 2005.

Diplomă de Excelență - Consiliul Județean Timiș - 2006.

Ordinul Meritul Cultural, în Grad de Ofițer - 2004.

Diplomă "Dilectus Musarum Visionis" și Medalia de Aur - Universitate de Vest - 2009.

Diplomă de Excelență - Universitatea de Vest - Facultatea de Arte - 2010.

Premiul "Károni János" - oferit de Consiliul Județean Harghita - 2013.

LISTA LUCRĂRILOR REPRODUSE

<i>Nr. paginii</i>	<i>Titlul lucrării</i>	<i>Material</i>
p.10	<i>Sfântul Cristofor</i>	bronz
p.11	<i>Flautist</i>	bronz
p.12	<i>Predicator</i>	bronz
p.13	<i>Abundență</i>	bronz
p.14	<i>Silenzio / Liniște</i>	bronz
p.15	<i>Trezire / Întindere</i>	bronz
p.16	<i>Rugăciune</i>	bronz
p.17	<i>Călugăr</i>	bronz
p.18	<i>Poartă II</i>	bronz
p.19	<i>Heruvim</i>	bronz
p.20	<i>Arhanghel</i>	bronz
p.21.1	<i>Icar</i>	bronz
p.21.2	<i>Pelerin</i>	bronz
p.21.3	<i>Celest I</i>	bronz
p.21.4	<i>Celest II</i>	bronz
p.21.5	<i>Prezentatorul</i>	bronz
p.21.6	<i>Atingeri solare</i>	bronz
p.21.7	<i>Liniște... / Silenzio...</i>	bronz
p.21.8	<i>Păzitor I</i>	bronz
p.21.9	<i>Bătrânul afemeiat</i>	bronz
p.21.10	<i>Principele</i>	bronz
p.21.11	<i>Heruvim</i>	bronz
p.21.12	<i>Icar</i>	bronz
p.22	<i>Portar I</i>	lemn
p.23	<i>Conflict I</i>	lemn
p.24	<i>Conflict II</i>	lemn
p.25	<i>Conflict III</i>	lemn
p.26-27	<i>Cu inima deschisă</i>	lemn
p.28-29	<i>Apsis (fața și verso-ul lucrării)</i>	lemn
p.30	<i>Fără titlu</i>	lemn
p.32	<i>Structură antropomorfă</i>	teracota
p.33	<i>Balaur</i>	teracotă
p.34	<i>Nișă</i>	teracotă
p.35	<i>Perpetuare</i>	teracotă
p.36-37	<i>Sfere de locuit</i>	teracotă
p.38	<i>Cădere / Suport nesigur</i>	teracotă
p.39	<i>Dreptul</i>	teracotă

- p.40 | *Înger păzitor* | teracotă |
p.41 | *Maestrul* | teracotă |
p.42 | *Eva* | teracotă |
p.43 | *Pe coate* | teracotă |
p.44 | *Emancipare / Centaura* | teracotă |
p.45 | *Contrasens* | teracotă |
p.46 | *Călători în Țara Minunilor* | teracotă |

EDITOR:

© Béla Szakáts 2019

TEXT CRITIC:

Cristian-Robert Velescu

FOTOGRAFIE ȘI RETUȘ:

Béla Szakáts, Dieter Penteliuc-Cotoșman

DESIGN & PREPRESS:

Dieter Penteliuc-Cotoșman

TIPAR DIGITAL:

S.C. PrintPRESS SRL, Timișoara
P-ța Unirii, str. Regiment 5 Vânători, nr.1
<https://printpress.ro>

SZAKÁTS BÉLA

retrospectivă
visszatekintés

(...) se presupune că lumea, ori realitatea figurativă (...) este mai la îndemâna privitorului, decât soluțiile unui simbolism abstract, care pretinde chei dintre cele mai sofisticate în cursul actului descifrării. La Szakáts Béla cele două moduri de raportare la operă coexistă, „blândețea” figurativului nefiind decât o capcană ce-l atrage pe privitor către adâncurile umbroase, dacă nu de-a dreptul întunecate și ca atare dificil de explorat ale formei pure, mobilă și proteică, aptă a sălășlui, în cele din urmă, toate formele și toate ideile.

Abia forma pură se vădește a fi adevărata păstrătoare a mesajului simbolic, alambicat și încifrat. E ca și cum opera statuară ar fi alcătuită dintr-o peliculă figurativă ce dezvăluie și totodată ascunde nucleul semnificant al operei.

Prin aceasta nu doresc să afirm că dimensiunea figurativă, pe care artistul o cultivă în mod insistent, ar trebui într-un fel neglijată, pentru ca dintr-o singură suflare privitorul să se năpustească – mânat de o adevărată lăcomie spirituală – către nucleul semnificant al operei. În acel nucleu, simbolurile și înțelesurile se întrețes, alcătuind o densă, complicată țesătură, al cărei desen se cere deslușit. E, aceasta, o țesătură în cuprinsul căreia problemele credinței, ale individului și ale societății tind să intre într-o stare de simbioză, ori mai degrabă într-o complexă și nediferențiată comunicare. (...)

Cristian-Robert Velescu
critic de artă (2019)